

С Т А Н О В И Щ Е

От доц. д.н. Стоил Мавродиев,
член на научно жури за присъждане на ОНС “Доктор”

Професионално направление 3.2. “Психология”

На дисертационния труд:

**„УДОВЛЕТВОРЕНОСТ ОТ ЖИВОТА И УЧИЛИЩНА АДАПТАЦИЯ ПРИ ДЕЦА
СЪС СПЕЦИАЛНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПОТРЕБНОСТИ И ТАКИВА С
ТИПИЧНО РАЗВИТИЕ ЖИВЕЕЩИ В ИНСТИТУЦИИ“**

С автор: **Фани Карагуни** – докторант в Катедра “Психология”, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“ към Философски факултет – ЮЗУ “Неофит Рилски”

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА И ДОКТОРАНТА

Процедурата и представеният комплект материали са в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение, както и с Правилника за развитие на академичния състав на Югозападния университет „Неофит Рилски“. Фани Карагуни е изпълнила всички дейности от индивидуалния си план и е отчислена с право на защита.

2. АКТУАЛНОСТ НА ПРОБЛЕМА

Докторската дисертация третира един безспорно важен, но недостатъчно изследван проблем в съвременното общество, въпреки своя интердисциплинарен характер и обществено значим акцент. Избраната от докторант Фани Карагуни тема е актуална поради факта, че представлява съчетание от няколко взаимозависими проблема, всеки от които е с уникално значение за специалното образование. Това е значима сфера в педагогиката, обхващаща разнообразни теоретични и изследователски изисквания, както и приложения в практиката. Това развиващо се поле има за цел общото развитие на учениците със специални образователни потребности и изисква подкрепата и сътрудничеството на широк кръг

заинтересовани страни, включително социални услуги, здравеопазване, образование, семейство, доброволци и независими участници. Проблемите стават още по-комплексни в случая на децата със специални образователни потребности, които живеят в институции.

Докторантката си поставя за цел да проучи удовлетворението от живота и училищната адаптация на тези деца със специални образователни потребности с тези с типично развитие, които също живеят в институции. По този начин докторантката иска да провери дали специалните образователни потребности са прогностичен фактор за удовлетвореността от живота и училищната адаптация на децата, живеещи в институции. Това намерение е особено ценно, защото въпреки настоящите усилия на международно ниво за избягване на институционалната грижа за деца, все още има много страни, където тази практика продължава да се прилага. Многогодишни проучвания доказват, че животът в институции има сериозни негативни последици върху развитието и психиката на децата. Особено при деца със специални образователни потребности и/или увреждания става очевидно, че е трудно за тях да получат необходимата грижа и подкрепа за своето правилно развитие в институционална среда.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННАТА РАЗРАБОТКА

Дисертационният труд съответства на изискванията за научна разработка. Изследователската програма има добре обмислена концептуална рамка, като са покрити изискванията за изследване с теоретична и експериментална част.

Дисертацията е разработена в обем от 211 стандартни страници, от които 192 страници основен текст, библиография с общо 143 източника и 5 приложения. Съдържанието е организирано в 3 глави: постановка на проблема, параметри и методология на изследването и анализ на

резултатите. Следват заключение с изводи, препоръки и приноси, литература и приложения. В текста са включени 46 таблици и 23 фигури.

Въведението на дисертационната разработка обосновава и аргументира значимостта на изследвания проблем. Посочени са акцентите на дисертационния труд – задачите на изследването, конкретните показатели и критерии за оценка на данните от психологичното проучване на удовлетвореността от живота и училищната адаптация, както и взаимовлиянието им, при деца със специални образователни потребности с тези с типично развитие, които също живеят в институции.

Фани Карагуни насочва своите научни интереси към изследване на тези специфични психологически конструкта, а основната концепция в дисертацията се обоснова, чрез подробна интерпретация на коректно избран и мащабен литературен обзор. На тази основа Фани Карагуни прави собствени обобщения и изводи, което е атестат за завидна култура на подбор и анализ на научна информация.

В теоретичната глава докторант Фани Карагуни прави сериозен и задълбочен тематичен обзор с презентиране на ключови аспекти и акценти, необходими за полагането на основната рамка и самата концепция на изследването.

Във втора глава на дисертационния труд се представят теоретико-експерименталните и организационните параметри на изследването. Коректно и точно са представени целта, обекта, предмета и изследователските хипотези. Задачите са обособени в две групи изследователски и организационни. Методиките на изследването са описани подробно и коректно, а това дава ясна картина за последователността и характера на проведеното изследване. Изследователските методи са подбрани компетентно и представени в детайли.

В трета глава се отчитат и анализират получените резултати. Предложени са добре подбрани количествени и качествени анализи и

обобщения, отнасящи се до различни аспекти на изследователския проблем. Резултатите от изследването са визуализирани чрез таблици и графики, а това дава възможност както за по-лесното им възприемане, така и за компетентното им интерпретиране.

Емпиричните данни потвърждават очакванията в допуснатите хипотези в началото на изследването и Фани Карагуни стига до изводите, че настоящото изследване и тази конкретна изследователска област заслужава и бъдещо проучване, тъй като включва уязвима група от детското население, която едновременно е изправена пред две големи предизвикателства: специални образователни потребности и/или увреждания и институционализация.

От направените анализ и обсъждане и обобщения на получените данни се вижда, че Фани Карагуни има компетентност за самостоятелно и точно интерпретиране на резултатите във връзка с поставената цел и заложените хипотези.

4. ПРИНОСНИ МОМЕНТИ

Намирам в изследването на Фани Карагуни следните приносни моменти:

✓ Проучването допринася за покриване на пропуските в изследванията по отношение на използването на деца със специални образователни потребности и/или увреждания, живеещи в институции като обект за изследване. Тази конкретна уязвима група от населението няма изследователски прецедент, което придава оригиналност на настоящото изследване.

✓ В Гърция липсва изследователски интерес към тази конкретна група деца. Следователно това изследване допринася за събирането на изводи за конкретната извадка от деца, живеещи в институции в Гърция.

✓ Установява се, че възрастта на децата не влияе върху удовлетвореността от живота или училищната адаптация на институционализираните деца. Тоест всички деца, независимо от възрастта, преживяват ситуацията по един и същи начин.

✓ Полът не оказва влияние върху удовлетвореността от живота и училищната адаптация на децата, живеещи в институции. Така и момчетата, и момичетата преживяват ситуацията по един и същи начин.

✓ Специалните образователни потребности и/или увреждания на децата, живеещи в институции, нямат ефект върху тяхната удовлетвореност от живота и училищната им адаптация. Следователно всички деца преживяват ситуацията по един и същи начин, без да бъдат засегнати от специалните образователни потребности и/или увреждания, които може да имат.

✓ Продължителността на живот в институцията не оказва влияние върху удовлетвореността от живота и училищната адаптация на децата. Следователно всички деца преживяват ситуацията по един и същи начин, независимо колко време са в институцията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

1. Представена е значима тема, с голяма практическа приложимост.
2. Дисертационният труд е разработен в съответствие с изискванията за написване на подобен род научни разработки, а анализът и обработката на емпиричните данни са представени прецизно и добросъвестно.
3. Авторефератът следва съдържанието на дисертационната разработка и адекватно пресъздава дисертационното изследване, получените резултати и техния анализ.
4. По темата на дисертационната разработка са представени самостоятелни публикации, релевантни на разглежданите научни проблеми.

**Тези аргументи са основание убедено да гласувам с „ДА“ и да
предложа на уважаемото научно жури да присъди образователната и
научна степен „доктор“ на Фани Карагуни в област на висше
образование 3. Социални, стопански и правни науки, ПН 3.2.
Психология, научна специалност „Педагогическа и възрастова
психология“**

14.06.2024 г.
Благоевград

Изготвил Становището:
/доц. д.н. Стоил Мавродиев/

OPINION

By Assoc. Prof. Stoil Mavrodiev, Ph.D., D.Sc.

member of the scientific jury for awarding the ONS "Doctor"

Professional direction 3.2. "Psychology"

On the dissertation:

"Life satisfaction and school adaptation in children with special educational needs and those with typical development living in institutions"

With the author: Fani Karaguni - doctoral student at the Department of Psychology, doctoral program "Pedagogical and Age Psychology" at the Faculty of Philosophy – SWU "N. Rilski"

1. GENERAL PRESENTATION OF THE PROCEDURE AND THE DOCTORAL STUDENT

The procedure and the presented set of materials are in accordance with the requirements of the The Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for its application, as well as with the Regulations for the development of the academic staff of the South-West University "Neofit Rilski". Fanny Karagouni has fulfilled all the activities of her individual plan and has been discharged with the right of protection.

2. TIMELINESS OF THE PROBLEM

The doctoral dissertation deals with an undeniably important but under-researched problem in modern society, despite its interdisciplinary character and socially significant emphasis. Doctoral student Fanny Karagouni's chosen topic is relevant because it represents a combination of several interdependent issues, each of which has unique relevance to special education. It is a significant field in pedagogy, covering diverse theoretical and research requirements as well as practical applications. This developing field aims for the overall development of students with special educational needs and requires the support and collaboration of a wide range of stakeholders, including social services, health, education, family, volunteers and independent actors. The problems become even more complex in the case of children with special educational needs who live in institutions.

The PhD student aims to study the life satisfaction and school adaptation of these children with special educational needs with those with typical development who also live in institutions. In this way, the PhD student wants to check whether

special educational needs are a prognostic factor for life satisfaction and school adaptation of children living in institutions. This intention is particularly valuable because despite current efforts at the international level to avoid institutional care for children, there are still many countries where this practice continues. Long-term studies prove that living in institutions has serious negative consequences on the development and psyche of children. Especially for children with special educational needs and/or disabilities, it becomes apparent that it is difficult for them to receive the necessary care and support for their proper development in an institutional environment.

3. CHARACTERISTICS OF THE DISSERTATION DEVELOPMENT

The dissertation corresponds to the requirements for scientific development. The research program has a well-thought-out conceptual framework, covering research requirements with a theoretical and experimental part.

The dissertation is developed in a volume of 211 standard pages, of which 192 pages are the main text, a bibliography with a total of 143 sources and 5 appendices. The content is organized into 3 chapters: statement of the problem, parameters and methodology of the study and analysis of the results. This is followed by a conclusion with conclusions, recommendations and contributions, references and appendices. The text includes 46 tables and 23 figures.

The introduction of the dissertation justifies and argues the significance of the researched problem. The highlights of the dissertation work are indicated - the tasks of the research, the specific indicators and criteria for evaluating the data from the psychological study of life satisfaction and school adaptation, as well as their mutual influence, in children with special educational needs and those with typical development who also live in institutions.

Fanny Karaguni directs her scientific interests to the study of these specific psychological constructs, and the main concept in the dissertation is substantiated through a detailed interpretation of a correctly selected and large-scale literature review. On this basis, Fanny Karaguni makes her own summaries and conclusions, which is a certificate of an enviable culture of selection and analysis of scientific information.

In the theoretical chapter, Ph.D. student Fanny Karaguni makes a serious and in-depth thematic overview, presenting key aspects and highlights necessary for laying the main framework and the very concept of the study.

In the second chapter of the dissertation, the theoretical-experimental and organizational parameters of the research are presented. The aim, object, subject

and research hypotheses are correctly and precisely presented. The tasks are divided into two groups: research and organizational. The research methods are described in detail and correctly, and this gives a clear picture of the sequence and nature of the conducted research. Research methods are competently selected and presented in detail.

In the third chapter, the obtained results are reported and analyzed. Well-chosen quantitative and qualitative analyzes and summaries addressing various aspects of the research problem are provided. The results of the research are visualized through tables and graphs, and this enables both their easier perception and their competent interpretation.

Empirical data confirm the expectations in the hypotheses assumed at the beginning of the study and Fani Karagouni concludes that the present study and this particular research area deserve a future study as it includes a vulnerable group of the child population that simultaneously faces two major challenges: special educational needs and/or disabilities and institutionalization.

From the analysis and discussion and summaries of the obtained data, it can be seen that Fani Karagouni has the competence to independently and accurately interpret the results in relation to the set goal and the set hypotheses.

4. CONTRIBUTION MOMENTS

I find in Fanny Karagouni's research the following points of contribution:

- The study contributes to filling research gaps regarding the use of children with special educational needs and/or disabilities living in institutions as research subjects. This particular vulnerable population group has no research precedent, which lends originality to the present study.
- There is a lack of research interest in this particular group of children in Greece. Therefore, this study contributes to the collection of findings for the specific sample of children living in institutions in Greece.
- Children's age was found to have no effect on life satisfaction or school adjustment of institutionalized children. That is, all children, regardless of age, experience the situation in the same way.
- Gender does not influence life satisfaction and school adaptation of children living in institutions. So both boys and girls experience the situation in the same way.
- The special educational needs and/or disabilities of children living in institutions have no effect on their satisfaction with life and their school adaptation. Therefore, all children experience the situation in the same way, without being affected by the special educational needs and/or disabilities they may have.

- Duration of life in the institution does not influence the life satisfaction and school adaptation of the children. Therefore, all children experience the situation in the same way, regardless of how long they have been in the institution.

CONCLUSION

1. A significant topic with great practical applicability is presented.
2. The dissertation work is developed in accordance with the requirements for writing a similar kind of scientific work, and the analysis and processing of the empirical data are presented precisely and in good faith.
3. The abstract follows the content of the dissertation development and adequately recreates the dissertation research, the obtained results and their analysis.
4. Independent publications relevant to the scientific problems under consideration are presented on the subject of the dissertation development.

These arguments are grounds for me to vote "YES" and propose to the respected scientific jury to award the educational and scientific degree "doctor" to Fani Karaguni in the field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, Professional direction 3.2. Psychology, scientific specialty "Pedagogical and age psychology"

14.06.2024
Blagoevgrad

Prepared the Opinion:
/Assoc. Prof. Stoil Mavrodiev, Ph.D., D.Sc./